

• FØROYA • SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 24.

Lýsingaprísur fyri mm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 16. juni 1945.

Bladid verður bilagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárið

19. árg.

Hvussu verður framtiðarlagna Føroyinganna?

Tekur tú eitt blað í hond í hesum døgum kanst tú vera visur í, at ordini Danmark—Føroyar og greinir um viðurskiptini Danmarkar og Føroya imillum finnast á tveimum ella trimum síðum blaðsins.

»Dimmalætting« vil sjálvanda billa fólk inn, at bara vit verða saman við Danmark, so kemur alt í rætt lag av sær sjálvum, meðan fólkaflokksbløðini royna at siga so nógv ilt um Danmark og Danir sum gjørligt og at mála upp um dýrd, herligheit og gleði í einum føroyskum fristati, bara vit sleppa leysir frá Danmark.

Bara tað hevði kunnað verðið soleiðis.

Var lívið bara so nemt og lætt og livsgøtan so jøvn og likatil, so var stuttligt at verið menniskja og at liva í Føroyum.

Meðan menn allastaðni í útheiminum tala um at byggja londini upp aftur, tala og skriva Føroyingar ikki um annað enn Danmark—Føroyar, um fullveldi ella samband, eins og alt annað kann koma av sær sjálvum.

Vónandi fáa vit nú eina fólkavstemning, soleiðis at Føroya fólk kunna greiða atkvøðu um at verða saman við Danmark ella at gera leyst. Hvat fólk fara at velja av hesum báðum móguleikum, veit eg ikki; men eitt veit eg, og tað vil eg undirstrika her, at Føroyar ganga fram móti eini álvarsamari tíð við ongum skipum, ongum bátum, ongum nútímans landbúnað, fáum havnum og vegum.

Øll lond verða nú bygd upp við allari tí peningaorku, sum í londunum er. Her hjá okkum verður púra einki gjørt.

Vit javnaðarmenn hava sett uppskot fram um at fáa fiskifer og fætur til farmasigling, tá hava sambandsmenn svarað: »Bara vit koma saman aftur við Danmark, so fáa vit skip«, og so hava teir saman við fólkaflokkinum felt okkara uppskot.

Hvat verður úrlitið?

Tann, ið hevur lisið »Dimmalætting« í tey seinastu 30 árin hevur sæð eina oddagreið við yvirskriftini »Fornýelse af den færøske Fiskerflaade«. Henda grein

hevur nú í eitt mannaminni verið at siggja í »Dimmal« næstan á hvørjum ári, serliga frammanundan vali. Hvat er tað fyri »Fornýelse af den færøske Fiskerflaade«, ið talan hevur verið um? Jú tað siggja vit í dag, ífall vit fara at kanna eftir, hvussu mong skip vit hava í Føroyum og samanhliða tey við tey skip, sum aðrar tjóðir nýta.

Skal »Fornýelsen af den færøske Fiskerflaade« halda fram á sama hátt, sum tey seinastu árin, so standa vit brátt við ongum ferum, í hvussu er við ongum kappingarferum ferum.

Landbúnaður okkara er so syndarlaga syrgiligur, at hann er ikki verður at taka uppá tunguna.

Tað verður ofta sagt, at vit Føroyingar standa hundrad ár aftanfyrir aðrar tjóðir, men okkara landbrúk er um túsund ár aftanfyrir landbrúk í øllum teim londum, sum vit kenna.

Iðnað — fabrikkir hava vit ikki, tó at Føroyar við síni stóru fossamegi hevur góðar móguleikar í so máta.

Stutt sagt eru vit Føroyingar illa útgjerdir í allar mátar. Orsök er tann, at sambandsmenn siga, at Danmark skal gera alt fyri okkum og fólkaflokksmenn siga, at nakrir fáir ríkmenn her á landi skulu gera alt. Báðir hesir flokkar eru tí samdir um, at lögtingið skal púra einki gera.

Nú verður óivað val, og tað sigur seg sjálv, at føroyskir fiskimenn og arbeidsmenn eru í ferð við at vakna og siggja hvat armód og neyð teir eru ferdir út í av sambands- og fólkaflokksmonnum. Hetta eru sambands- og fólkaflokksmenn greiðir yvir, og hetta vilja teir hava fiskimenn og arbeidsmenn at gloyma, og tí skriva fólkaflokksmenn, at nú má eingin hugsa um nakað uttan tað eina, nevniliga, at gera Føroyar leyst frá Danmark, meðan »Dimmal« og »Føroyatíðindi« roya at fáa fólk at hugsa um samband.

»Gloymið skip, gloymið bátar, gloymið landbrúk, farmasigling, havnir, vegir, fabrikkir. Gloymið arbeiðsloysi, gloymið hungur og neyð«, rópa kapitalistar í hesum døgum. Man tað fara at eydnast teimum?

J. H. Danhøj.

Lýsið
í »Sosialinum«.

Hvør verður at sigra í hinum bretska valinum?

Omanfyrirstandi spurningur er tann mest brennandi av øllum spurningum í dag, veruliga nógv týðningarmiklari enn at fáa kriggið skjótt liðugt í Japan ella at fáa eitt rættvíst býti landanna millum aftaná kriggið, tí í honum goymist treytin fyri, at ein stórtur partur av verðini, sum tað bretska imperið er, kann fáast við uppi tað arbeiðið, sum má verða gjørt fyri at fáa heiminn skipaðan á einum nýggjum grundarlagi, so livsrúmd verður ikki bara fyri nøkrum fáum einstakum ríkmönnum, men fyri hvørjum einasta hampiligum og skikkiligum menniskja, livsrúmd við góðum korum, nógv miklum til matnað, klædnað, mentan og andligum góðum.

Afturhaldið í Føroyum við »Dimmal« á odda gleðir seg til, at afturhaldið í Bretlandi sigrar. »Dimmal« var enná so nasadjørv at tveita út, at socialistarnir í Bretlandi vóru visir í at koma at gera fiasco, um teir komu til maktina.

Harður verður kampurin.

Churchill er ógvuliga »populerur«. Og hann vil við sínum stóra persóni — tann størsti »stratekur« og kriggsleiðari, Bretland hevur fstrað, og tað sigur ikki litið — koma at vinna nógvar veljarar fyri »Torry«, teir konservativu, lorflokkun.

Men socialistarnir eru ikki illa staddir. Teir standa valfylltir saman við fakfeløgnum og kooperasjonini. Hetta týðir ómetligt. Ko-operationin hevur um 9 milliónur limir. Fakfeløgin telja eisini í milliónum av limum innanfyri sínar veggir. Og sjálvur hin socialistiski flokkurin hevur ongatið í seguni haft so nógvar limir sum nú. Limatalið er vaksið so óført undir krignum. Kann arbeiðaraflokkurin fylkja fakfeløgin og størstapartin av kooperasjonini við valborðið, so hevur hann vunnið. Men sum sagt — Churchill »geni« og avreksverk fyri Bretland er harðasti leikur hjá arbeiðaraflokkinum at vinna í valtellingini, sum nú fer fram.

Athugaligt fyri Føroya arbeidsmenn og fiskimenn at blíta merki í, at í New Zealandi, Queenslandi og Australiiu hava socialistarnir

Opið bræv.

Harra

Richard Long, lærari og lögtingsm.

Tygum skriva í nr. 20 av »Tímanum«:

»Um P. M. Dam hevði viljað havt eitt úrslit á tingi, um hann hevði havt sannan hug til at fáa skip til landið og ikki til at fáa nakað til at agitera við, so hevði hann latið sínar menn, tá ið hansara luftkastel var skramblað niður, atkvøtt fyri Sjálvstýrisflokksins og Fólkaflokksins góða uppskoti, ið hevði útvegað til brúks til skipakeyp fyri fyrst 5 milliónur, sum óivað er nógmið til hetta fyrsta árið. Nei, hann atkvøddi ikki fyri, tí so hevði hann einki at agitera við. So mátti heldur vera skipaneyð í Føroyum.

Hatta kalli eg kaldan og kýniskan atburð.

Tá ið eg las hetta frá tygum, harra Long, kvakk eg við, ógvaðist og undraðist, tí sum tingmaður og enná limur í tingsins fiskivinnunevnd kenni eg einki seruppskot frá Sjálvstýrisflokkinum og Fólkaflokkinum í lögtingsmálinum nr. 1/VI—1944: Endurnýggjan av skipaflotanum.

Tá ið hesir flokkar einki seruppskot hava sett fram í hesum máli, kunnu vituliga hvørki javnaðarmenn ella aðrir hava verið ímóti ella bara borið seg undan at atkvøðið. Tað fer ikki at bera til at greiða atkvøðu fyri ongum.

Eg fari at loyva mær at biðja tygum vísa á og taka orðrætt upp aftur yvir fyri lesarunum seruppskotið, tygum tala um Hvar stendur tað? Hvar finnst tað, harra Long?

Eg havi lögtingsuppskotið fyri mær, og í tí dugi eg ikki at finna nakað, sum Sjálvstýrisflokkurin og Fólkaflokkurin eigur lut í uttan tey fyrstu 5 punktini, ið øll nevndin, eisini eg sum umbodsmáður fyri socialistarnar, var samd um. Tað er eyðvitað, at javnaðarmenn greiddu atkvøðu fyri hesum punktum, sum teir vóru við til at framseta.

Tað ber ikki til, harra Long, at seta uppá prent so órættligar upp-

reinan meirluta, sita við stjórnini. Í Bretlandi eru fakfeløgin, tey socialistisku feløgin og tey kooperativu feløgin gingin saman í ein valbólk í stríð móti stórmannaliðinum. Eru ikki stundir hjá okkum at gera tað sama?